

lójában. Mindketten nyilatkoztak a magyar rádióknak (a Károlyit elkísérő Havas Endrének) a magyar–jugoszláv barátságról. Pár nappal ezután írták alá az első, öt évre szóló háború utáni jugoszláv–magyar árucserre-egyezményt. (*Népszava, 1947. július 15.*)

302. KÁROLYI MIHÁLY JÁSZI OSZKÁRHOZ

(Budapest, 1947. július 25.)

Kedves Oszkár,

A mellékelt levelet már csak kuriózumból küldöm el.¹ Még a múlt hónap elején írtam, mielőtt Londonba mentem volt. Azután már nem adtam fel, mert hamar idejét múlt. Az események olyan gyorsan követik egymást, hogy ami ma még aktuális, holnap anakronizmusnak hat. Mindennek ellenére a levél ideológiai része ma is áll, és ezért érdemes elolvasnod. Én közben ide-oda utazgattam,² rengeteg dolgom volt, és ezért is késtem a második levéllel. Most pedig, hogy Európába jössz, nem megyek bele a részletekbe. Majd személyesen fogunk mindent megvitatni. Mire jössz, valószínűleg már Párizsban leszek, s így nagyon kérlek, állj meg ott néhány napra. Kinevezésem technikai okok miatt késik, de a huzavona ellenére legkésőbb két hét múlva minden valószínűség szerint ott kell lennem.

Ami azt a híresztelést illeti, hogy nem kapsz Magyarországra beutazási engedélyt, csupán annyit mondhatok, hogy ez nem felel meg a valóságnak. Személyesen beszéltem Szviridov tábornokkal, a Szövetséges Ellenőrző Bizottság elnökével, aki azt mondta, hogy olyan eminens magyarnak, mint te, a legnagyobb készséggel a rendelkezésére áll és beutazásod nem fog nehézségekbe ütközni.

Meleg barátsággal üdvözöl

PIL 704. f. 131. ó. e. (másodpéldány)

¹ Lásd a 294. sz. levelet. Abban az el nem küldött levélben Károlyi éppen az ellenkezőjét írta, mint ebben: nem javasolta Jászinak, hogy Magyarországra jöjjön, noha több mint egy évtizede nem találkoztak. Befolyásolhatta akkori, pesszimista hangulata (l. Gyöngyösihöz írt 293. sz. levelét), de úgy látszik, hasonlóan ahhoz, ahogy Jászi eltanácsolta 1929-ben Károlyit amerikai útjától (félelemből is, hogy megzavarják ottani nyugodt működését barátja várható botrányai), június elején Károlyi látta úgy, hogy nem kap működési lehetőséget, s Jászi szereplése még ronthatott volna az ő megítélésén is. Az eltelt hetekben ugyanis nem az általános helyzet javult, csak az övé, s így már szívesen látta Jászit.

² Miután Kairóból, illetve Svájcból hazatért, Károlyit június folyamán párizsi követi kinevezésének ügye kötötte le, közben két hetet Londonban töltött, július közepén pedig a belgrádi egyetem vendége volt – ahol beszédet mondott a magyar–jugoszláv barátságról és a Marshall-terv ellen –, majd pedig Titót látogatta meg nyaralójában. Károlyi tárgyalásairól londoni és belgrádi útja között keveset tudunk. Július 8-án az ÁVO a Külügyminisztériumba beépített emberétől a következő jelentést kapta: „Károlyi Mihály részére a magyar kormány szombaton megkérte az agrémentet a francia kormánytól. Említettem, hogy Károlyi Havas Endrét, volt titkárát szeretné kivinni első beosztottnak, de nevezett a Rádió külügyi osztályát vezeti, és nem valószínű, hogy onnan elengedjék. Károlyi a hét közepén Bolgár külügyminiszter-helyettes lakásán találkozni fog Rákossal és Révaival, Károlyi a múlt héten a szocdem. pártban tartott megbeszélést.” (*Történelmi Hivatal Sz-183.* – Böhm vizsgálati dossziéja)

303. KÁROLYI MIHÁLY TÁVIRATA A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1947. augusztus 22.)

Arrivé le 21.¹

*

KÜM irattára. Károlyi szem. dosszié (egykorú másolat)

21-én megérkeztem.¹

¹ A *Politika* 1947. szeptember 13-i számában Rónai Mihály András terjedelmes írásban ismerteti az elutazása előtti napon folytatott beszélgetését Károlyi Mihállal. Károlyi a beszélgetésben kifogásolja, hogy a Gyöngyösi-féle Külügyminisztérium „a Horthy-Bethlen-féle külpolitika inspirációját követte”, nem szakított annak hagyományaival. Saját párizsi céljairól azt mondta, „senki sem akar ujjat húzni a Nyugattal. Nagyon is szükségünk van a nyugati progresszív irányzatok befolyására, s kivált Franciaország kontinentális szerepét nem szabad elfelednünk”. Méltatja a francia és az angol forradalom jelentőségét Magyarországon, a roosevelti politika örökségét. Franciaországgal összeköti Magyarországot a német veszély is. Franciaországnak e téren is erősebb támaszt jelentene egy dunai összefogás, mint „a kisantant kiflije volt”. Nem dunai konföderációról beszél, hanem „a regionális megállapodások rendszeréről”.

304. MIHÁLYFI ERNŐ KÁROLYI MIHÁLYHOZ

(Budapest, 1947. augusztus 22.)

A Magyar Köztársaság Elnöke Követ Urat a párizsi magyar követség vezetésével bízta meg. Felkérem, hogy a párizsi magyar követség vezetését átvenni és hivatali működését megkezdeni szíveskedjék, valamint hogy megbízólevelét az ottani külügyminisztériumban történt bemutatkozó látogatása alkalmával megbeszélt időpontban a Francia Köztársaság államfőjénél beszéd kíséretében adja át.

Jelen rendeletem végrehajtásáról Követ Úr jelentését várom.

Egyúttal értesítem, hogy a költözködési költségekre vonatkozólag a 12 900 és 18 848/1 c.-1923, valamint az 5956/1-1937 sz. rendeletek határozmányai mérvadó.

Párizsba történt megérkezését követő naptól kezdve havi 251 200 francia frank külföldi fizetés és az 1923. évi 7000 sz. rendelet 5. §-ában jelzett feltételek fennforgása esetén az 1924. évi 11 133/1c sz. rendeletben megállapított összegű családi pótlék, végül az 1923 évi 7000 sz. rendelet 13. §-ában foglalt határozmányokhoz képest, az 1930. évi 13 712/1. sz. rendelettel megállapított mérvű, egyszer s mindenkorra szóló berendezkedési járulék saját kezéhez történő folyósítására felhatalmazom.¹

KÜM irattára. Károlyi szem. dosszié (aláírt fogalmazvány)

¹ Fenti rendeletet augusztus 27-én küldték Párizsba Károlyi után. A miniszteri kabinet pro domója szerint: „Tekintettel arra, hogy Károlyi Mihály rendk. követ és megh. miniszter megbízólevelének a keb. kabinetben történt átvétele után párizsi állomáshelyére távozott anélkül, hogy a párizsi követség vezetésével megbízó rendeletet kézhez vette volna, a fenti rendelet pótlólag volna folyósítandó részére.” A külügyminiszter egyidejűleg utasította a minisztérium megfelelő osztályait és a párizsi követséget, hogy Károlyi részére folyósítsák illetményeit, útiköltségét stb.

305. KÁROLYI MIHÁLY A MAGYAR KÜLÜGYMINISZTERIUMHOZ

(Párizs, 1947. augusztus 25.)

Tisztelettel jelentem, hogy a párizsi magyar követség vezetését dr. Szakasits György¹ követségi tanácsostól a mai napon átvettem.

Az átvételre vonatkozó jegyzőkönyvet van szerencsém csatoltan tisztelettel felterjeszteni.²

KÜM irattára. Károlyi szem. dosszié (eredeti)

¹ Szakasits Árpád fia, ideiglenes ügyvivő.

² Részletes átvételi jegyzőkönyv mellékelve.